

- minstens twee¹ van de volgende symptomen, zonder andere duidelijke oorzaak: koorts; spierpijn; vermoeidheid; rhinitis; keelpijn; hoofdpijn; anorexie; waterige diarree²; acute verwardheid²; plotse val²; OF
- verergering van chronische respiratoire symptomen (COPD, astma, chronische hoest...), zonder andere duidelijke oorzaak.

Een **bevestiging** van een besmetting, gebeurt door een test en de huidige procedure stelt dat elke persoon mét symptomen moet getest worden. U kunt deze procedure [hier](#) terugvinden.

Bij **ouderen en personen met chronische ziekten** (o.a. hart- of longaandoeningen, nierziekte, diabetes, ...) of personen met een verminderde weerstand, is het **risico** op een ernstig ziekteverloop **groter**.

Meer informatie over het coronavirus COVID-19 vindt u via:

- www.info-coronavirus.be
- www.sciensano.be/nl

Dit document bespreekt algemene maatregelen en de maatregelen die moeten genomen worden bij een (vermoeden van) besmetting van een persoon met COVID-19, het nieuwe coronavirus volgens de kennis op 20 mei 2020.

2. SITUERING

De centra voor dagverzorging en de centra voor dagopvang krijgen de mogelijkheid om **gefaseerd** opnieuw **op te starten vanaf maandag 25 mei 2020**. Om de opstart mogelijk te maken, moet het centrum een intern plan van aanpak opmaken, rekening houdend met de geldende richtlijnen uit deze nota.

De gebruikers met COVID-19 of de gebruikers door een arts beoordeeld als mogelijk/waarschijnlijk besmet, of gebruikers met symptomen volgens de gevalsdefinitie COVID-19 van Sciensano, kunnen **niet** worden opgevangen in het centrum. De huisarts/CRA speelt hierbij een cruciale rol, bij twijfel moet deze arts gecontacteerd worden.

Gebruikers met symptomen die ontstaan tijdens aanwezigheid in het dagcentrum worden meteen geïsoleerd in een aparte ruimte en indien mogelijk onmiddellijk opnieuw in de thuiscontext opgevangen. Verder is het ook de huisarts/CRA die bepaalt wanneer iemand terug kan opgevangen worden in het centrum na (vermoedelijke) besmetting.

Omwille van bovenstaande redenen zullen deze richtlijnen met te nemen maatregelen zich beperken tot de zorg en ondersteuning bij **niet** COVID-19 gebruikers.

¹ Bij kinderen is enkel koorts zonder duidelijke oorzaak voldoende om de diagnose van COVID-19 te overwegen tijdens een epidemie.

² Deze symptomen komen vaker voor bij ouderen, waar een acute infectie zich atypisch kan uiten.

3. ALGEMENE HYGIENISCHE MAATREGELEN

3.1. Algemene hygiënische maatregelen voor zowel personeel als gebruikers

- Pas de regels over **social distancing** toe. Houd te allen tijde minimum 1,5 meter afstand. Heb bijzondere aandacht voor het positioneren van gebruikers ten opzichte van elkaar: aan tafel, in de zetel, ...
- Regelmatig de **handen wassen** met vloeibare zeep en ontsmetten, indien voldoende voorradig. Voorzie papieren handdoekjes en een vuilbak (bij voorkeur een pedaalemmer). Verwijder stoffen handdoeken en schakel handdrogers uit.
- Leef **hoest- en niesetiquette** na en leer dit ook aan de gebruikers:
 - o Bedek bij het snuiten en niezen de neus en de mond met een papieren zakdoek. Gooi de zakdoek nadien in de afgesloten vuilnisbak. Indien geen zakdoek bij de hand, hoest of nies dan in de elleboog of voorarm (niet in de hand);
 - o Was na het hoesten of niezen de handen en voorarmen met water en vloeibare zeep. Gebruik papieren wegwerphanddoekjes of een schone handdoek om de handen te drogen.
- Het deksel van de **toilet** moet gesloten worden voor het doorspoelen. Door het deksel te sluiten voor het doorspoelen, wordt vermeden dat er zich infectieuze druppels vormen die in de ruimte kunnen blijven hangen. Heb bijzondere aandacht voor het wassen van de handen na het gebruik van het toilet. Maak dit duidelijk aan de gebruikers via een vermelding op papier ter plaatse.

3.2. Specifieke bijkomende maatregelen voor het personeel

- Regelmatig de **handen wassen** (of ontsmetten):
 - voor- en na zorgcontact met een gebruiker;
 - vóór een zuivere of invasieve behandeling;
 - na contact met de directe omgeving van de gebruiker;
 - na het uittrekken van handschoenen;
 - na accidenteel contact met lichaamsvochten, bloed of slijmvliezen (hier: handen wassen en ontsmetten).
- Wissel niet-steriele **handschoenen** na elke verzorging waarbij niet-steriele handschoenen zijn aangewezen, en pas daarna handhygiëne toe volgens indicatie.
- Draag een (zelfgemaakt) **stoffen mondneusmasker**. Stoffen maskers zijn geen medische maskers en zijn inferieur aan chirurgische mondneusmaskers. Zij kunnen wel gebruikt worden door personeel dat niet betrokken is bij de verzorging van gebruikers. Zij zijn vooral nuttig om de anderen niet te besmetten, gezien de drager besmet kan zijn zonder symptomen te hebben. Het dragen van een masker mag niet gezien worden als vervanging voor het houden van 1,5 meter afstand en een goede hand- en hoesthygiëne. De instructies voor het vervaardigen van stoffen maskers vindt u via www.maakjemondmasker.be.
- Wissel dagelijks van **(werk)kledij**. (Werk)kledij die met bloed of andere lichaamsvochten werd besmeurd, moet onmiddellijk vervangen worden.

Indien de regels van social distance niet kunnen gerespecteerd worden, dan wordt er aan de gebruiker ook gevraagd een stoffen mondneusmasker te dragen of wordt op maat naar alternatieve maatregelen gezocht.

Zorg dat de medewerkers en gebruikers op de hoogte zijn van de richtlijnen; voorzie **opleiding** en afficheer de te volgen richtlijnen:

- [Info i.v.m. correct gebruik van beschermingsmiddelen](#)
- [Info i.v.m. handhygiëne](#)
- [Poster correcte handhygiëne](#)
- [Instructiefilmpjes V!VEL](#)

Zorg voor **toezicht**: het is noodzakelijk dat er controle is op het toepassen van de maatregelen.

4. ZORG EN ONDERSTEUNING IN HET CENTRUM

4.1. Individuele zorg en ondersteuning

Dagelijkse lichaamsverzorging (bad of douche) kan plaatsvinden. Voor en na ieder gebruik moet de badkamer gereinigd en ontsmet worden volgens de [onderhoudsinstructies](#).

Noodzakelijke verpleegkundige en paramedische zorg en ondersteuning komt bij voorkeur thuis of in een aparte ruimte langs.

4.2. Collectieve activiteiten

Maaltijden kunnen worden voorzien, indien de social distancing op elk moment (bereiding, consumptie, afruimen,...) gerespecteerd kan worden. Bijzondere aandacht voor goede handhygiëne is absoluut noodzakelijk.

Bij het organiseren van zinvolle dagbesteding en ontspanning in groep moet steeds aandacht zijn voor de [algemene hygiënische maatregelen](#) en [onderhoudsinstructies](#).

4.3. Toegang tot het centrum

Dagcentra die hun infrastructuur delen met voorzieningen waar strengere maatregelen gelden (vb. woonzorgcentra), zijn aan dezelfde regels als deze voorzieningen gebonden, tenzij het centrum beschikt over een eigen veilige ingang en zij hun lokalen strikt gescheiden kunnen houden. Indien een aparte toegang niet mogelijk is, wordt een scheiding gemaakt in circulatie. Gescheiden stromen zijn noodzakelijk om kruisbesmetting te voorkomen. Maak hierover afspraken met de voorziening waarbinnen het centrum zich situeert.

Bij het toekomen in het centrum wordt de gebruiker gevraagd naar de aanwezigheid van één van de hoofdsymptomen van COVID-19: hoest; dyspnoe; thoracale pijn; acute anosmie of dysgeusie zonder duidelijke oorzaak. Daarnaast wordt de temperatuur van de gebruiker gemeten en genoteerd in het gebruikersdossier. Bij een temperatuur hoger dan 37,5°C in combinatie met een van de andere symptomen van COVID-19³ of wanneer de gebruiker één van de hoofdsymptomen vertoont, wordt deze meteen geïsoleerd in een aparte ruimte en indien mogelijk onmiddellijk terug in de thuiscontext opgevangen. De huisarts bepaalt wanneer de gebruiker terug kan verblijven in het dagcentrum.

³ spierpijn; vermoeidheid; rhinitis; keelpijn; hoofdpijn; anorexie; waterige diarree zonder duidelijke oorzaak; acute verwardheid; plotse val zonder duidelijke oorzaak.

4.4. Vervoer

Individueel vervoer

Vervoer door een inwonende mantelzorger vereist geen bijkomende richtlijnen. Bij individueel vervoer door een niet-inwonende mantelzorger, vrijwilliger of medewerker wordt rekening gehouden met de sociale afstand. Hierbij moet de gebruiker plaatsnemen op de achterbank achter de passagierszetel. De gebruiker en de chauffeur dragen een mondneusmasker en wassen altijd de handen vóór vertrek van en naar het dagcentrum.

Collectief vervoer

Inzake het gebruik van de wagen en positionering worden de richtlijnen zoals vermeld in de Generieke gids om de verspreiding van COVID-19 op het werk tegen te gaan, gevolgd. De sociale afstand van minimum 1,5 meter wordt gerespecteerd, door maximaal de helft van de normale capaciteit van het voertuig aan cliënten, gelijktijdig te vervoeren.

De cliënten/gebruikers worden in het voertuig gepositioneerd op een manier waarbij een maximale afstand wordt gecreëerd tussen de cliënten onderling.

Rolstoelgebruikers worden, met respect voor de veiligheidsmaatregelen, maximaal verspreid in het voertuig geplaatst.

De gebruiker en de chauffeur dragen een mondneusmasker en wassen altijd de handen voor vertrek van en naar het dagcentrum.

Onderhoud van voertuigen van voorzieningen

Na elk vervoer wordt het interieur gereinigd met water met toevoeging van detergent en/of ontsmettingsmiddel. Het dragen van beschermingshandschoenen is hierbij noodzakelijk.

4.5. Onderhoud van het centrum

Handschoenen, en bij voorkeur wegwerppoetsdoeken, worden gebruikt bij het onderhoud van het centrum.

Het centrum moet **dagelijks gereinigd** en ontsmet worden met een product dat actief is tegen COVID-19, bv. een chlooroplossing (javel) dat aangengeld is met water volgens onderstaande tabel.

Commerciële concentratie chlooroplossing	Hoeveelheid geconcentreerde chlooroplossing	Hoeveelheid geconcentreerde chlooroplossing
chlooroplossing 8°	40 ml per liter water	200 ml per 5 liter water
chlooroplossing 10°	32 ml per liter water	160 ml per 5 liter water
chlooroplossing 12°	26 ml per liter water	130 ml per 5 liter water
chlooroplossing 15°	20 ml per liter water	100 ml per 5 liter water
chlooroplossing 20°	16 ml per liter water	80 ml per 5 liter water

Bij het **poetsen en ontsmetten** moet er aandacht zijn voor:

- Minstens tweemaal per dag, maar aan te bevelen, frequenter, reinigen en desinfecteren van:
 - de 'high touch' punten: deurklink, telefoon/gsm, lichtsakelaar, oppervlakken zoals tafel, afstandsbediening, klavieren, bedieningspaneel van de lift, handgrepen, leuning, ... ;
 - het sanitair (zeker spoelknop, handsteun, kraan,...) na elk gebruik;
 - was dagelijks de 'besmette' schoonmaakdoeken en -moppen gescheiden en op een zo hoog mogelijke temperatuur, droog ze in de droogkast;
 - maak vuilbakken leeg en reinig binnen- en buitenzijde.

- o De **poetskar** en het toebehoren worden voor het binnenrijden (indien gebruikt door een andere zorgvoorziening) en steeds nadien gereinigd met detergent en gedesinfecteerd met een chlooroplossing van 1.000 ppm (zie bereiding bovenstaande tabel).

Verlucht indien mogelijk enkele keren per dag het dagcentrum door de vensters te openen.

Linnen en mondneusmaskers van textiel worden na gebruik in een (afgesloten) linnenmand bewaard. Ze worden dagelijks gewassen op 60°C (of hoger). Draag niet-steriele handschoenen en een masker bij het behandelen van wasgoed, warrel het niet op en houdt het niet tegen het lichaam en pas daarna handhygiëne toe. Indien er in het centrum geen wasmachine en droogkast ter beschikking is, wordt er met de verantwoordelijke van het centrum naar een gepaste oplossing gezocht. Na het wassen, het mondneusmasker strijken kan bijkomende kiemreductie bewerkstelligen.

Verwijder **materialen** die moeilijk te ontsmetten zijn (o.a. de brochures, tijdschriften, matten, gestoffeerde stoelen, gezelschapsspellen, knutselmateriaal). Houd indien mogelijk zoveel mogelijk materiaal gebruikersgebonden en vermijd doorgeven (bv. kaartspel). Materialen die langdurig in contact kwamen met de gebruiker worden na gebruik gereinigd en gedesinfecteerd. Bij zichtbare bevuilding door een gebruiker (bv. na niezen) moet het materiaal/oppervlak onmiddellijk gereinigd en vervolgens gedesinfecteerd worden met verdund bleekwater, alcohol 70% of een ander gebruikelijk ontsmettingsmiddel.

Eetgerei wordt best machinaal afgewassen op een programma van 60°C of hoger. Indien er geen afwasmachine is, kan het eetgerei met de hand afgewassen worden met heet water en afwasmiddel.

5. VRAGEN - CONTACTGEGEVENS

Bevoegde overheidsdienst	Telefoon/mail	Websites
Zorg en Gezondheid	<p>Contacteer de bevoegde arts of de directie. Indien nodig neem daarna contact op met Zorg en Gezondheid via:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ouderenzorg@vlaanderen.be voor de centra voor dagverzorging; - thuiszorg@vlaanderen.be voor de centra voor dagopvang. <p>Telefonisch op weekdays 02 553 35 79 (tijdens de kantooruren van 9.00 tot 12.00 en van 13.00 tot 16.00).</p> <p>Dienst Infectieziektebestrijding: infectieziektebestrijding@vlaanderen.be Enkel voor artsen, tijdens kantooruren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Antwerpen: 03 224 62 06 - Limburg: 011 74 22 42 - Oost-Vlaanderen: 09 276 13 70 - Vlaams-Brabant: 016 66 63 53 - West-Vlaanderen: 050 24 79 15 <p>Buiten de kantooruren, enkel voor artsen: 02 512 93 89</p>	<p>www.zorg-en-gezondheid.be</p> <p>https://www.zorg-en-gezondheid.be/corona-richtlijnen-voor-zorgprofessionals</p> <p>www.zorginfecties.be</p> <p>www.zorg-en-gezondheid.be/contact-infectieziektebestrijding-en-vaccinatie</p> <p>www.zorg-en-gezondheid.be/contactonderzoek</p>
Federale overheid	<p>Contactcenter Infolijn voor burgers: 0800 14 689 mail: info-coronavirus@health.fgov.be</p>	<p>https://epidemiology.wiv-isp.be/ID/Pages/2019-nCoV.aspx</p> <p>https://www.info-coronavirus.be/nl/</p>